

УДК 338.262:338.48

Рєга М. Г.

Мукачівський державний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В ГОТЕЛЬНОМУ І РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Стаття присвячена перспективам розвитку бізнес-планування в готельному і ресторанному господарстві. Висвітлено основні поняття бізнес-плану, бізнес-планування. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку готельної та ресторанної справи в Україні. Розроблено практичні рекомендації і пропозиції щодо перспектив розвитку бізнес-планування.

Ключові слова: туристична індустрія, бізнес-план, підприємство, готельно-ресторанний бізнес.

Постановка проблеми. Характерною ознакою сучасного національного ринку туристичних послуг є значні зрушення як у структурі туристичного бізнесу, так і в темпах регіонального розвитку туристичних дестинацій. Сьогодні розвиток туризму істотно впливає на такі сектори економіки, як будівництво, торгівля, транспортне обслуговування, страхування, виробництво товарів широкого вжитку тощо.

З метою збільшення обсягів прибутку, рентабельності своєї роботи підприємство має постійно розробляти проекти, які передбачають вкладення фінансових ресурсів у створення нових технологій, організацію нових виробництв, реконструкцію виробничих потужностей і устаткування випуску конкурентоспроможних товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках, будівництво філій і цехів, наближеним до джерел сировини й ринку збуту. Кожен з цих проектів може ґрунтуватися на бізнес-плані, ідеї до розрахунку конкретної суми прибутку, що буде отримана при його реалізації. Найповніше відповідає пред'явленим вимогам, і здатної до вирішення кола актуальних завдань є комплексна економічна модель функціонування та розвитку підприємства, що називається бізнес-планом.

Найактивніше бізнес-план використовується у пошуку інвесторів: нових акціонерів, кредиторів, спонсорських вкладень тощо. Допомогає бізнес-план великим підприємствам і фірмам, які збираються розширити справу, купивши пакет акцій існуючої фірми чи організувавши нову організаційно-виробничу структуру.

Отже, бізнес-план є програмою, що описує економіко-організаційну сторону проекту, реалізація якого має принести прибуток підприємцю-інвестору.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Аналізуючи стан інфраструктури готельно-ресторанного господарства України, слід відзначити низький рівень якості пропонованих послуг, матеріально-технічну базу, що не відповідає міжнародним стандартам, обмеженість інвестиційних ресурсів, необґрунтоване зростання цін на послуги, нестабільність в економічній та політичній сферах. Саме ці проблеми зумовлюють підприємців звертатися до управлінського консультування як професійної допомоги.

Вивченню проблем розвитку готельно-ресторанного господарства приділена велика увага вітчизняних вчених, науковців, фахівців, а саме: С. Байлика, Г. Башмачнікова, Г. Бонаденко, Т. Дорошенко, Л. Іванової, Ю. Карягіна, Л. Лук'янової, І. Мініч та Н. П'ятицької.

Українські науковці і дослідники присвятили цілу низку наукових робіт та публікацій проблемам становлення та розвитку управління, визна-

чили місце і роль вітчизняного бізнесу в сучасному житті країни в умовах ринкової економіки. Ґрунтовні праці таких науковців, як Верба В. А., Краснейчук А. О., Капильцова В. В., Самсонова В. В., довели те, що бізнес-план відіграє важливу роль в економіці країни та забезпечує її конкурентоздатність [2, с. 130].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні у кожного керівника є розуміння того, що у компанії має бути розроблений план як мінімум на рік. Проте недостатньо вивченими залишаються проблеми розвитку готельно-ресторанного бізнесу, його значущості в перетворенні сфери туризму в висококорентабельну та конкурентоспроможну галузь економіки. Світові готельні мережі на ринку готельно-ресторанного бізнесу доволі успішно конкурують з незалежними підприємствами. Приналежність до готельного ланцюга або мережі дає можливість використовувати всесвітню відому марку підприємства та забезпечити високу економічну ефективність діяльності готельного підприємства; крім того, забезпечує конкурентоспроможність підприємства за рахунок зменшення витрат на маркетингові послуги, навчання персоналу, рекламну діяльність та оптимізацію інноваційної діяльності [4].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення доцільності розробки бізнес-планів ресторанних та готельних підприємств для того, щоб успішно функціонувати на ринку послуг.

Виклад основного матеріалу. Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- висвітлити соціально-економічний зміст понять «бізнес-план», «бізнес-планування»;
- узагальнити сучасні тенденції функціонування ринку ресторанних і готельних послуг;
- дати оцінку стану ринку ресторанних послуг в Україні;
- визначити пріоритетні напрямки розвитку готельно-ресторанної справи в Україні.

Бізнес-план – це документ, що містить комплексну інформацію про будь-якого роду проект: про його цілі, завдання, бізнес-процеси, структуру, грошові потоки, проблеми, перспективи тощо. Бізнес-план дозволяє об'єктивно оцінити ефективність бізнесу й прийняти зважене рішення про необхідність вкладення коштів у його створення або розвиток [1, с. 210].

Бізнес-план розвитку підприємства – один з найпоширеніших типів бізнес-планів, він корисний не тільки великим компаніям, але також є незамінним для малого й середнього бізнесу. В цьому бізнес-плані описуються основні аспекти діяльності підприємства, можливі плюси та мінуси розвитку і шляхи вирішення ймовірних проблем. Бізнес-план розвитку допомагає ретельно проана-

лізувати ідеї, виявити недоліки, оцінити досвід конкурентів. Бізнес план створення підприємства (start-up).

При розробці плану створення підприємства перевіряється економічна доцільність бізнес-ідеї, аналізується можливість її здійснення в тій або іншій організаційній формі. Поетапне складання такого бізнес-плану одночасно дозволяє виявити дефіцити (в аналізі ринку або менеджменту) і слабкі місця (браку власного капіталу). Таким чином, розробка стартового бізнес-плану – це щось на кшталт першого «обкатування проекту», що допомагає уникнути серйозних ситуацій, які можуть виникнути вже на початковому етапі створення підприємства. Крім того, бізнес-план створення підприємства є основою для перших переговорів з банками, лізинговими фірмами, компаніями венчурного капіталу й організаціями, що сприяють розвитку економіки. За їх допомогою можна профінансувати стартову фазу й фазу запуску у виробництво, спробувавши залучити якнайбільше коштів, що надаються на розвиток бізнесу. Професійно складений бізнес-план створення підприємства – це основа успішного старту будь-якої справи.

До тенденцій розвитку підприємств готельно-ресторанної індустрії, що отримали розвиток в останні десятиліття, відносять:

- 1) поглиблення спеціалізації готельних і ресторанних закладів;
- 2) утворення міжнародних готельних і ресторанних ланцюгів;
- 3) розвиток мережі малих підприємств;
- 4) впровадження в індустрію гостинності комп'ютерних технологій.

Останнім часом поряд із традиційними повносервісними готелями й ресторанами все більше стали з'являтися спеціалізовані підприємства зі скороченим набором пропонованих послуг. Спеціалізація підприємств буває найрізноманітнішою. Готелі можуть орієнтуватися на обслуговування представників певного сегмента туристичного ринку: наприклад, на клієнтів, що присвячують свою відпустку грі в гольф, катанню на лижах, кінним турам, на туристів, що виїжджають на конгреси, виставки, ярмарки і т. п. [5, с. 46].

Останнім часом у зв'язку із значним зростанням туризму та економічних передумов відзначається тенденція до збільшення місткості деяких нових готелів. Будівництво більш крупних готелів зумовлено в першу чергу економічними міркуваннями. При збільшенні місткості з'являється доцільність застосування більш потужного і сучасного технологічного та інженерного обладнання, підвищується відношення робочої площі до загальної, скорочується допоміжна площа, а також площа коридорів, холів, проходів по відношенню до площі, наданої безпосередньо у розпорядження гостей, що призводить до скорочення питомих будівельних витрат.

У великих готелях раціональніше використовується праця обслуговуючого персоналу, скорочується в питомому відношенні кількість адміністрації та клієнтам можна надати більший набір послуг при зменшенні витрат готелю. Водночас вітчизняні і зарубіжні фахівці у сфері будівництва та експлуатації готелів відзначають, що збільшення місткості готелів доцільне до певної межі, після якої готелі стають важкокерованими.

Поглиблення спеціалізації підприємств гостинності взаємозалежне з такою найважливішою тенденцією, як утворення міжнародних ланцюгів, що

відіграють величезну роль у розробленні й просуванні високих стандартів обслуговування.

Висновки і пропозиції. Дуже важко керуючому готельним та ресторанним бізнесом створити ефективну систему контролю якості сервісу, якості страви та здійснити управління до виконання стандартів.

Вдалим інструментом для контролю якості – це контрольний лист якості, куди офіціанти і адміністратори вносять скарги та зауваження, а також ті, котрі співробітники ресторану почують у розмовах споживачів між собою.

Для чіткої злагодженої роботи всіх підрозділів у ресторані необхідно встановити правила – стандартної роботи, процедури.

Для того щоб це було дійсним, а не припадало пилукою в ще одній папці в кабінеті керуючого, дані стандарту роботи потрібно прописувати колективно, підключаючи тих співробітників, котрі потім же і будуть працювати за цими стандартами.

Люди частіше приймають ті правила, які прописують самі, і дуже часто опираються тим, котрі йдуть зверху і не враховують всіх нюансів роботи кожного процесу. Додатковим бонусом буде згуртованість команди і підвищення відповідальності за виконання своїх же правил.

Участь у нових проектах, завданнях – нехай важких і, можливо, незрозумілих. Але в такі моменти ми дійсно вчимося. Вчимося новим навичкам, новому досвіду, вчимося переборювати страх, приймати рішення і нести за них відповідальність.

З'явилося дуже багато можливостей знаходити нові ідеї, «фішки», технології. Головне – потім не ховати їх у комп'ютері, а втілювати в життя ресторану, залучити до цього своїх співробітників. Вбиваємо всіх зайців одразу: і втілюємо нове в роботу ресторану, і виховуємо відповідальність у персоналу, і, найголовніше, будуємо майбутній кістяк кадрового резерву.

Вітчизняний ринок готельно-ресторанних послуг хоча і набуває все більшого розвитку, але обмежена пропозиція, низька конкуренція, відсутність належного сервісу та достовірної інформації про надання послуг значно уповільнюють його становлення і функціонування. В структурі готельного господарства України майже відсутні такі засоби розміщення, як мотелі, кемпінги, хостели. Збільшення кількості таких підприємств дало б змогу задовольнити потреби іншого сегменту споживачів. На жаль, готельне господарство в Україні ще слабо розвинене та не приносить бажаного прибутку, не створює імідж державі, хоча має значні можливості і перспективи. Але, незважаючи на це, готельна сфера стрімко розвивається. А для успішного плану розвитку готельного господарства необхідно скласти чіткий і правильний бізнес-план.

Одним з найважливіших етапів створення готельного комплексу є його бізнес-план майбутньої діяльності. Він є основою фінансового менеджменту як новостворюваної, так і вже функціонуючої фірми.

Для новостворюваної фірми важливо визначити причину впевненості у успіху і показати досвід в цій сфері. Розробка бізнес-плану нової фірми здійснюється поетапним методом, а кінцевою метою цієї розробки є обґрунтування доцільності створення цього підприємства чи реалізація його інвестиційних програм.

Першою складовою бізнес-плану для створення нового підприємства є вибір основного виду проведення статутної діяльності.

З вивчення розробленого бізнес-плану можна передбачити ряд заходів, які забезпечать поліпшення планованих фінансово-економічних результатів діяльності підприємства:

– обрати супутні види діяльності, тобто диверсифікувати основу свого бізнесу, знизити фінансові ризики, зважаючи на те, що готельний бізнес дуже чутливий до цілої низки об'єктивних чи форс-мажорних чинників: політичних, економічних, інфраструктурних;

– бажано вибрати такі види основної діяльності, які би були пріоритетними на період, мали б певні податкові пільги на федеральному чи місцевому рівні, тобто. закласти спочатку в бізнес-план стабілізуючі фінансові чинники та чинники профілактики від банкрутства;

– ефективність організаційної структури підприємства можна досягти з допомогою зменшення кількості персоналу, наприклад, внаслідок зміщення посад, що сприятиме зменшенню витрат на зарплатню і нарахування її після зменшення кількості персоналу. При цьому необхідно врахувати, що працівник, який поєднує посади, має право надати надбавку у вигляді суми, яка не перевищує 50% посадового окладу поєднаної посади;

Підкреслена необхідність складання бізнес-плану, оскільки це є невід'ємною частиною внутрішнього планування фірми, одним з найважливіших документів, які розробляються для підприємства; ефективним інструментом управління; допомагає підприємству визначити перспективи зростання у справі, контролювати свою ситуацію, і навіть показує, що і коли потрібно зробити, щоб виправдати очікування щодо ефективності бізнес-проекту.

Отже, перспективою ведення успішного сучасного бізнесу у сфері послуг неодмінно є бізнес-планування готельного та ресторанного підприємства. Менеджерам і керівникам потрібно докласти багато зусиль для того, щоб досягти європейського рівня планування свого бізнесу. Бізнес-план потребує постійного оновлення, вдосконалення, корегування і т. п. особливо це стосується готельного та ресторанного бізнесу, так як потреби споживачів постійно зростають. І тому підприємцям потрібно розширювати свої послуги, надавати більше пропозицій споживачам, адже задоволені клієнти – це підвищення іміджу та прибутку підприємства. А це і є його основною метою.

Список літератури:

1. Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць. Вип. 10(89) / Наук. ред. І.К. Боднар. – К., 2008. – 162 с.
2. Генеральний редактор: Журнал для первых лиц. – Май /70/2009.
3. ОТЕЛЬЕР&РЕСТОРАТОР. Октябрь 2013. № 5(37).
4. ОТЕЛЬЕР&РЕСТОРАТОР. #1(27) 2012. Січень-Лютий.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : bukvar.su/fizkultura-i-sport/59458-Razrabotka-biznes-plana-sozdaniya-predpriyatiya-gostinichnogo-kompleksa.html.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : tourlib.net/statti_ukr/skavronska2.htm.
7. Академия гостеприимства: Журнал для владельцев ресторанного и гостиничного бизнеса. – № 1 (13)/февраль.

Рега М. Г.

Мукачевский государственный университет

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЯ В ГОСТИНИЧНОМ И РЕСТОРАННОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Резюме

Статья посвящена перспективам развития бизнес-планирования в гостиничном и ресторанном хозяйстве. Освещены основные понятия бизнес-плана, бизнес-планирования. Проанализированы современные тенденции развития гостиничного и ресторанного дела в Украине. Разработаны практические рекомендации и предложения относительно перспектив развития бизнес-планирования в ГРБ.

Ключевые слова: туристическая индустрия, бизнес-план, предприятие, гостинично-ресторанный бизнес.

Rega M. G.

Mukachevo State University

PROSPECTS OF BUSINESS PLANNING IN HOTEL AND RESTAURANT SECTOR

Summary

This article is devoted to prospects of business planning in the hotel and restaurant sector. The basic concept of a business plan, business planning. Analysis of current trends in the hotel and restaurant business in the Ukraine. Practical recommendations and proposals regarding the development of a business plan in HRB.

Key words: tourism industry, business plan, foreign company, hotel-restaurant business.